

FIN-FSA
FINANSSIVALVONTA

Finanssivalvonnan lehdistötilaisuus 18.9.2019

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit

Lehdistötilaisuus 18.9.2019

- Euroopan finanssisektorin riskit
- Suomen finanssisektorin tila ja riskit
- Miten Suomessa toimivat pankit näkevät tulevaisuuden – Finanssivalvonnan kysely pankeille
- Ajankohtaista maksupalvelusääntelystä
- Avoimet kiinteistörahastot – Finanssivalvonnan teema-arvio arvonnäytelmästä ja likviditeetin hallinnasta

Euroopan finanssisektorin riskit

Euroopan finanssijärjestelmän riskit ja haavoittuvuudet ovat kohonneella tasolla

Talouden näkymät ovat heikentyneet kesän aikana voimakkaasti

- Yksityisen ja julkisen sektorin velkaantuneisuus korkealla tasolla monissa maissa
- Poliittiset riskit ovat kohonneita: Brexit, maailmankaupan kutistuminen

Alhaisten ja negatiivisten korkojen kausi jatkumassa aiemmin arvioitua pidempään

- Äkilliset isot muutokset finanssimarkkinoiden hinnoittelussa mahdollisia
- Markkinariskit kohonneella tasolla
- Tuottohakuisuus voi lisätä epälikvidien ja korkean riskin sijoitusten osuutta

Pankkien kannattavuushaasteet pysyvät suurina

- Ongelmina heikko tehokkuus, taseiden laatuongelmat ja toimialan ulkopuolelta tuleva kilpailu

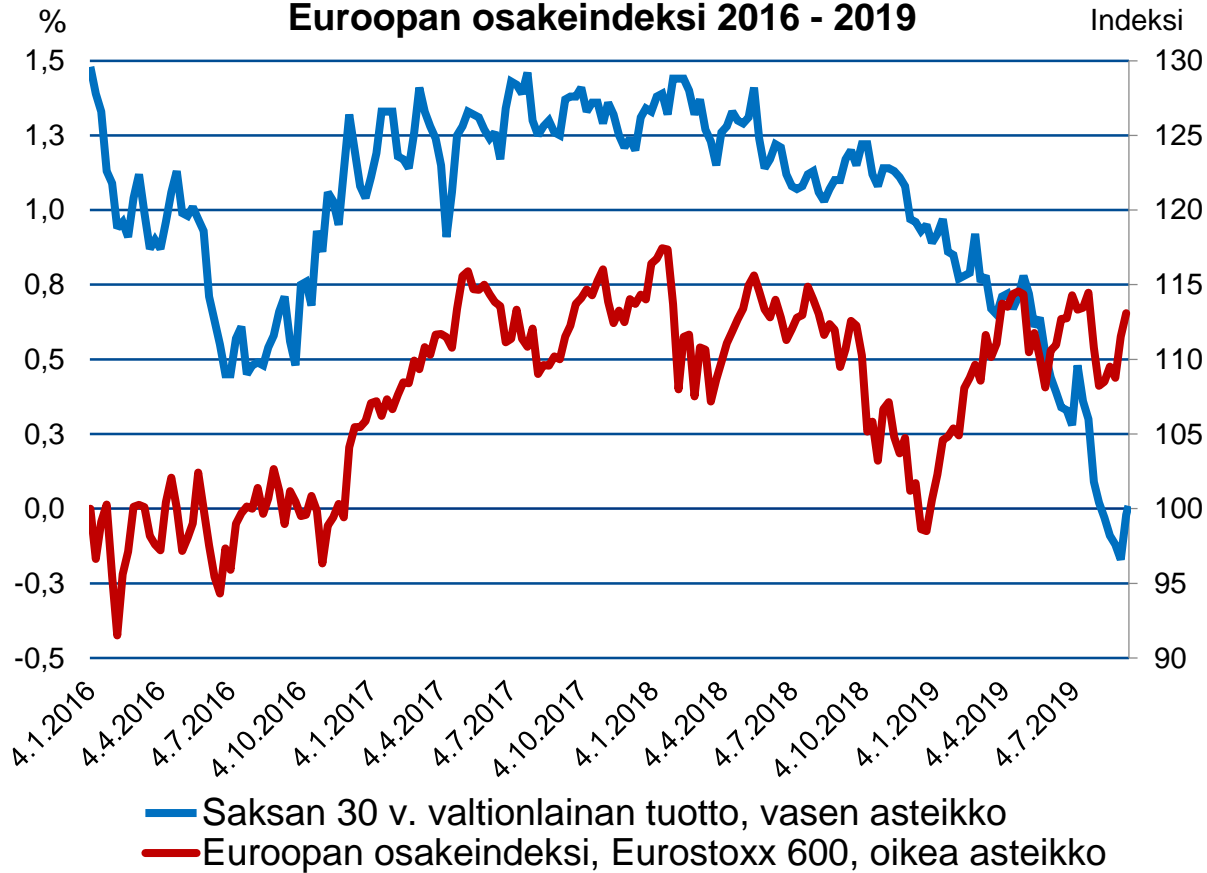
Vakuutusyhtiöiden ja eläkerahastojen kannattavuuteen ja vakavaraisuuteen kohdistuu yhä suurempaa painetta

- Mahdollisesti edelleen laskeva korko kasvattaisi pitkäaikaista vastuovelkaa

Riskit ja haavoittuvuudet perustuvat eri EU-viranomaisten riskiarvioihin.

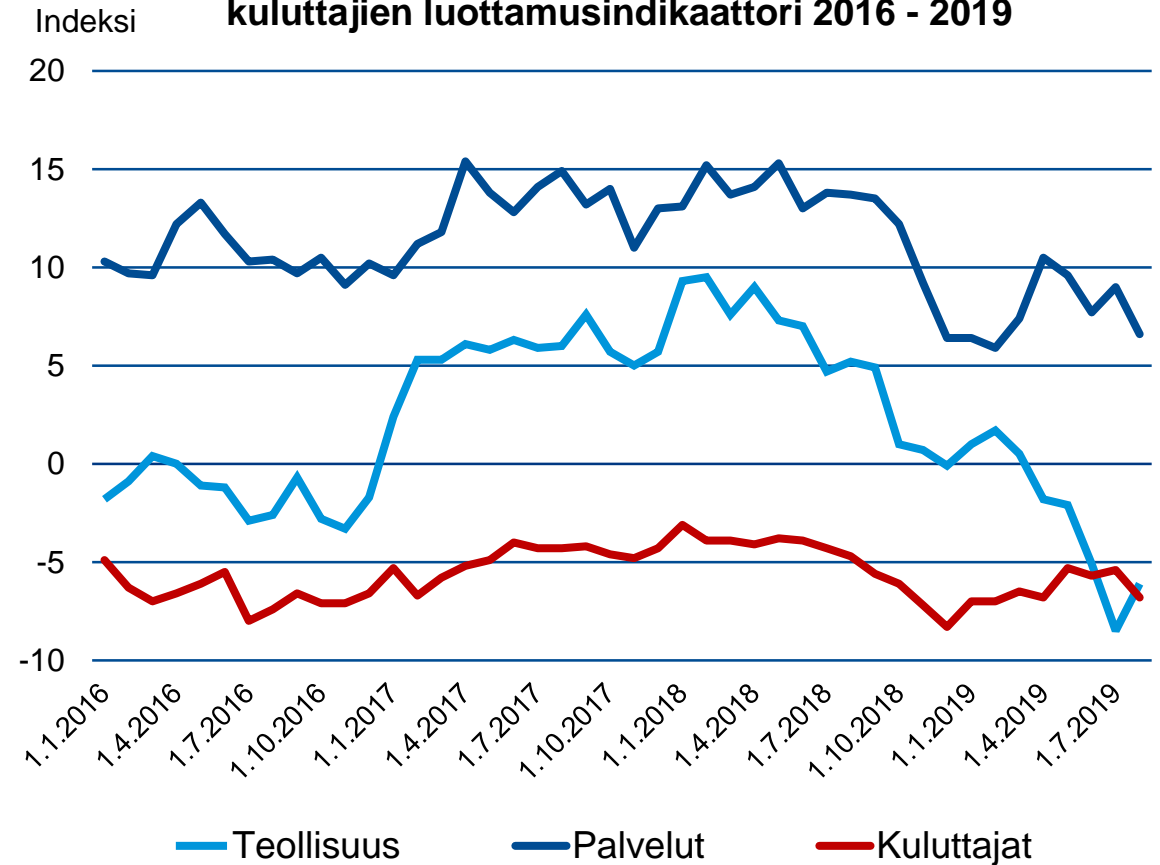
Sijoittajien, yritysten ja kuluttajien epävarmuus kasvanut tulevasta talouden kehityksestä

Saksan 30 v. valtionlainan tuotto ja Euroopan osakeindeksi 2016 - 2019

Lähde: Macrobond, viikkohavaintoja, viimeinen havainto 11.9.2019 (osakkeet) ja 12.9.2019 (30 v. korko)

EU28: Teollisuuden ja palvelualojen yritysten sekä kuluttajien luottamusindikaattori 2016 - 2019

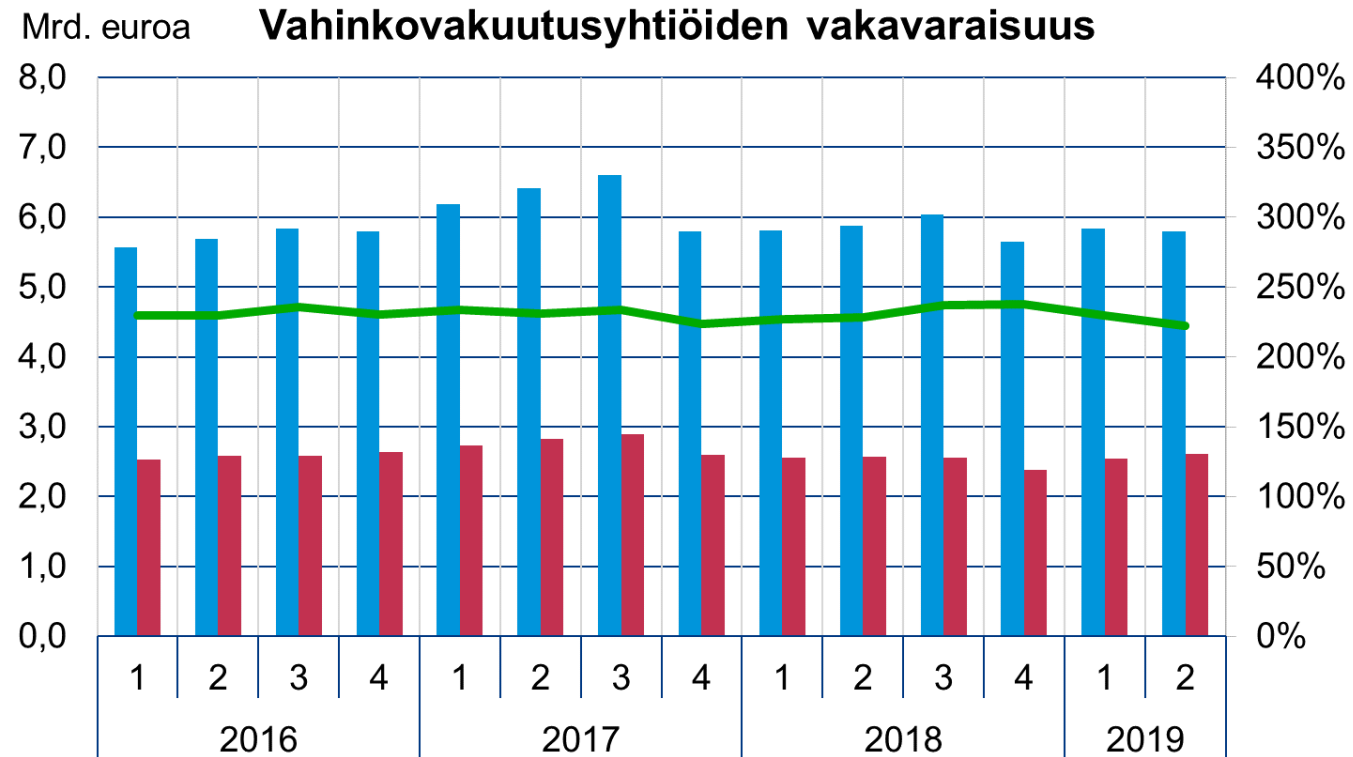

Lähde: Macrobond / EU:n Komissio

Suomen finanssisektorin tila ja riskit

Korkotason lasku ja pääomavaatimuksen kasvu heikensivät vahinkovakuutussektorin vakavaraisuussuhdetta

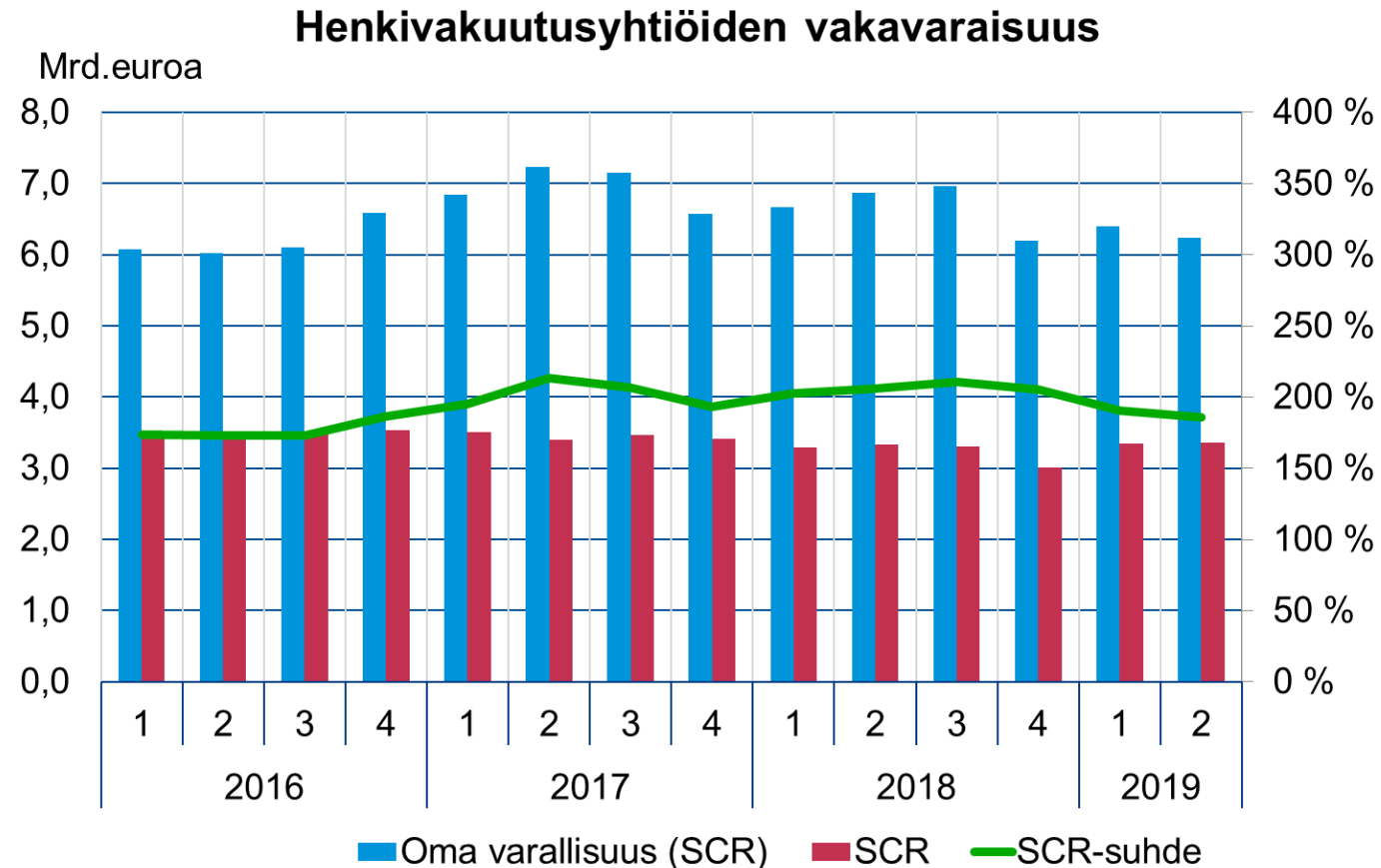

If sisältyy 30.9.2017 asti

■ Oma varallisuus (SCR)
 ■ SCR
 — SCR-suhde, vertailukelpoinen (ilman Ifiä)

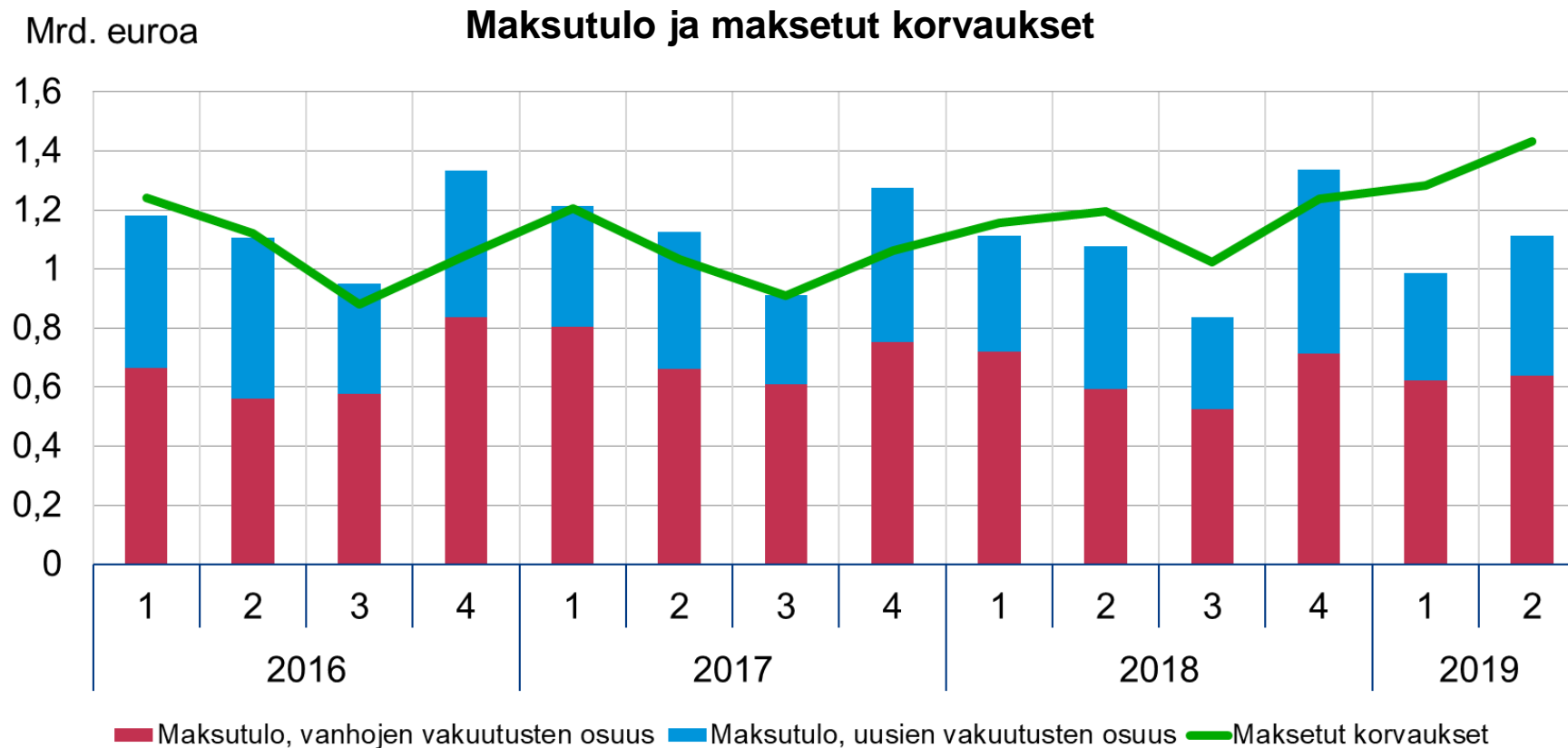
Lähde: Finanssivalvonta

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuusasema heikkeni, vaikka osake- ja korkosijoitukset tuottivat hyvin

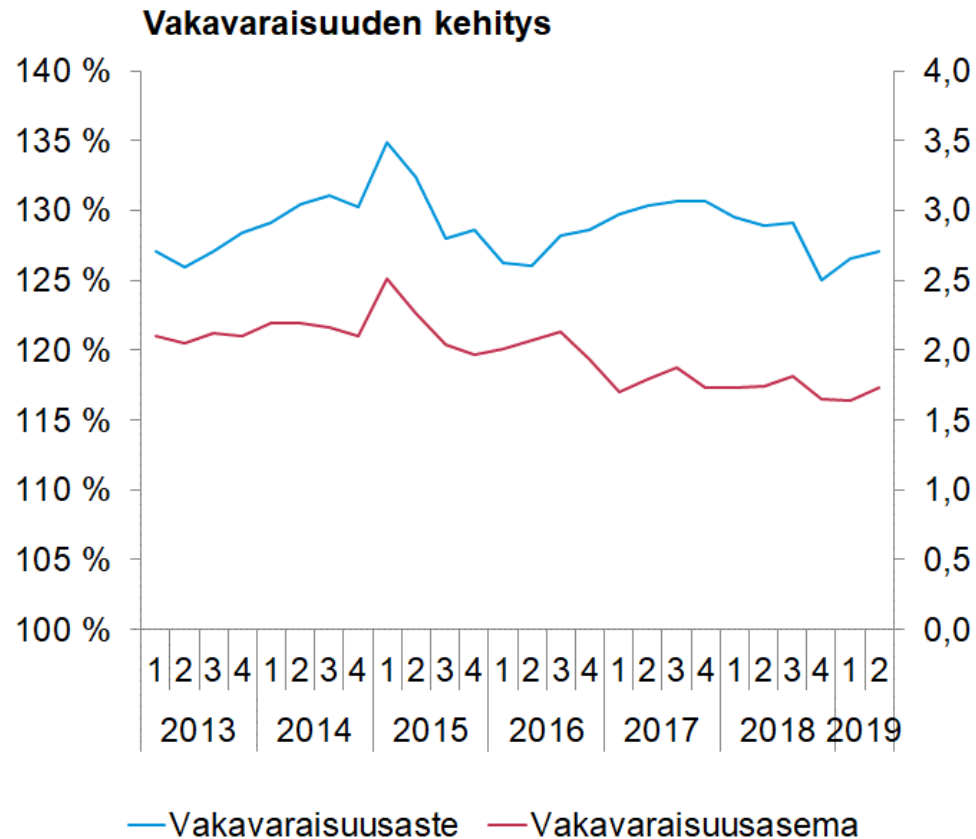
Lähde: Finanssivalvonta

Henkivakuutuksen maksetut korvaukset (ml. takaisinostot) suuremmat kuin maksutulo

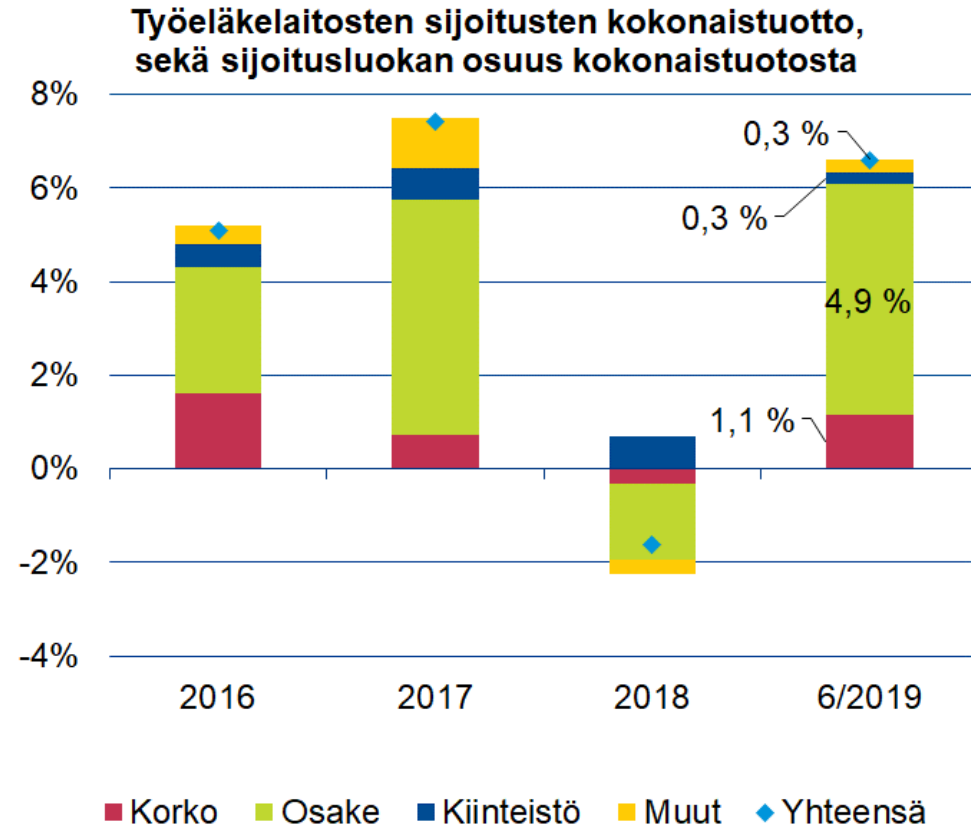

Lähde: Finanssivalvonta

Työeläkesektorin vakavaraisuus parani – sijoitustoiminnan tuotto yli tuottovaateen

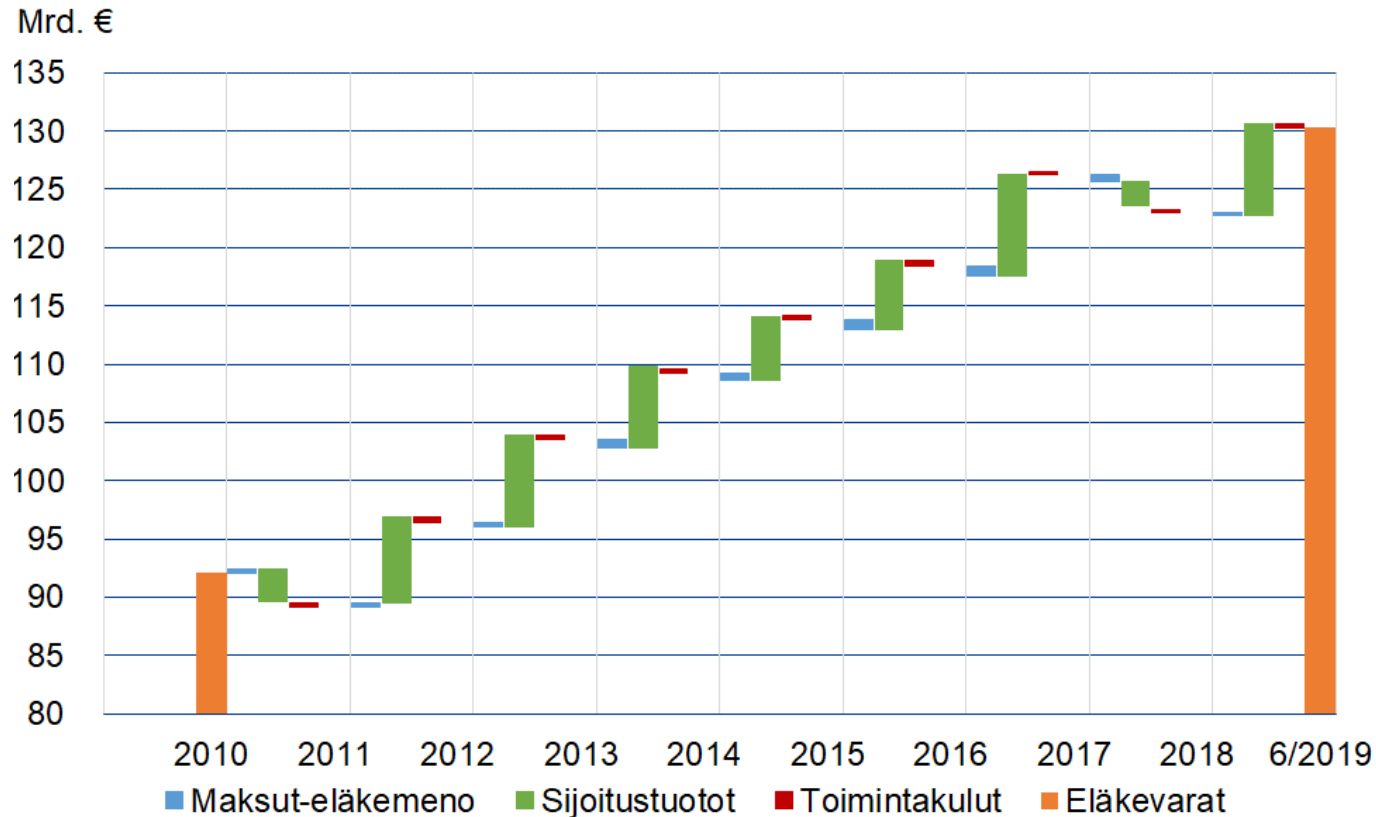

Lähde: Finanssivalvonta

Lähde: Finanssivalvonta

Eläkevarat ovat kasvaneet 2010-luvulla hyvien sijoitusvuosien ansiosta

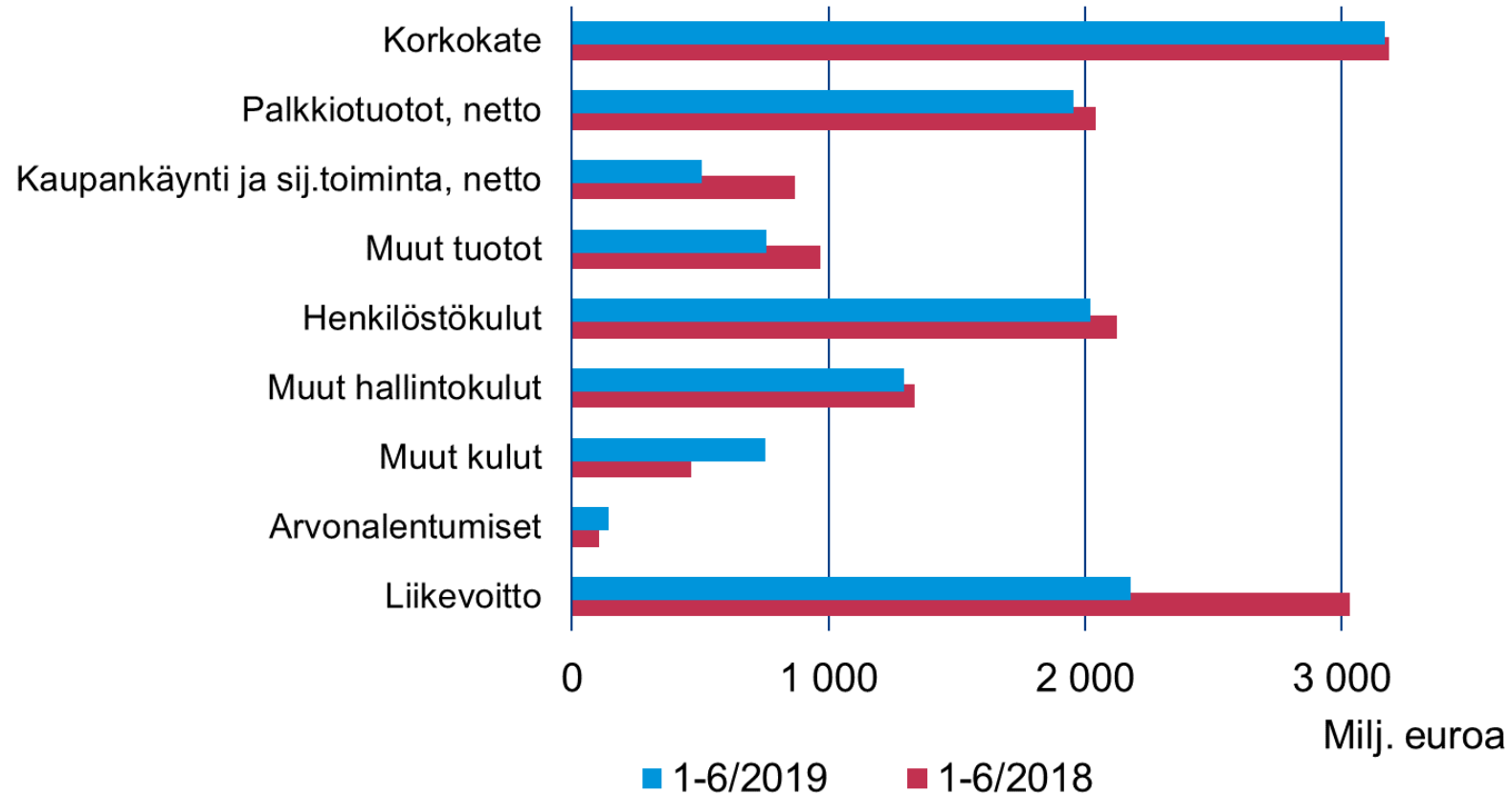

Lähde: Finanssivalvonta ja ETK.

- Eläkelaitosten eläkemaksujen ja maksutulon erotus yhdessä toimintakulujen kanssa syö eläkevaroja noin miljardi euroa vuodessa
- Sijoitustuotot ovat 2010-luvulla kasvattaneet eläkevaroja noin 4,2 mrd. euroa vuodessa

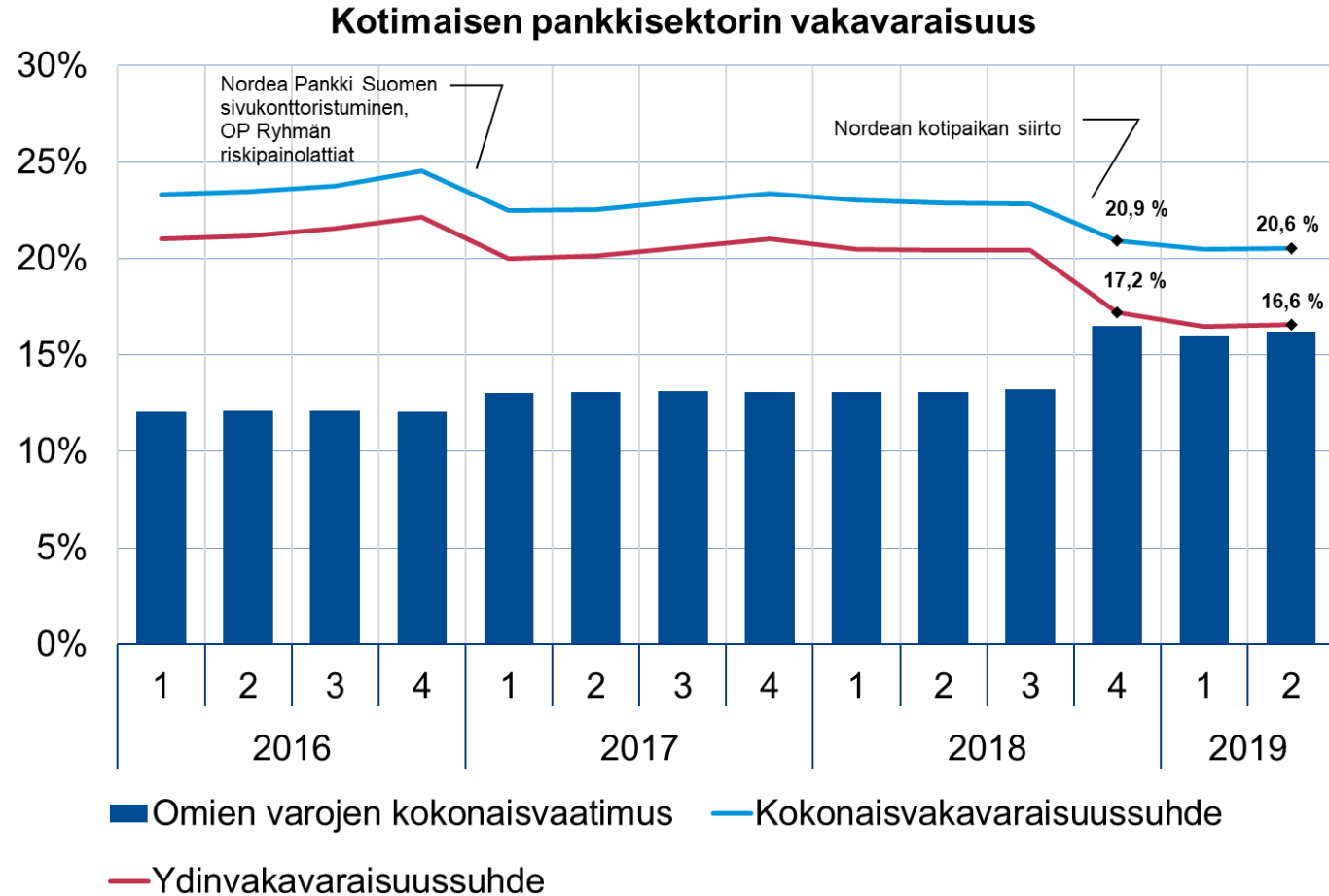
Pankkisektorin kannattavuuskehitys vaisua – tuotot supistuivat ja kulut kasvoivat

Suomen pankkisektorin tuloserien kehitys

Lähde: Finanssivalvonta

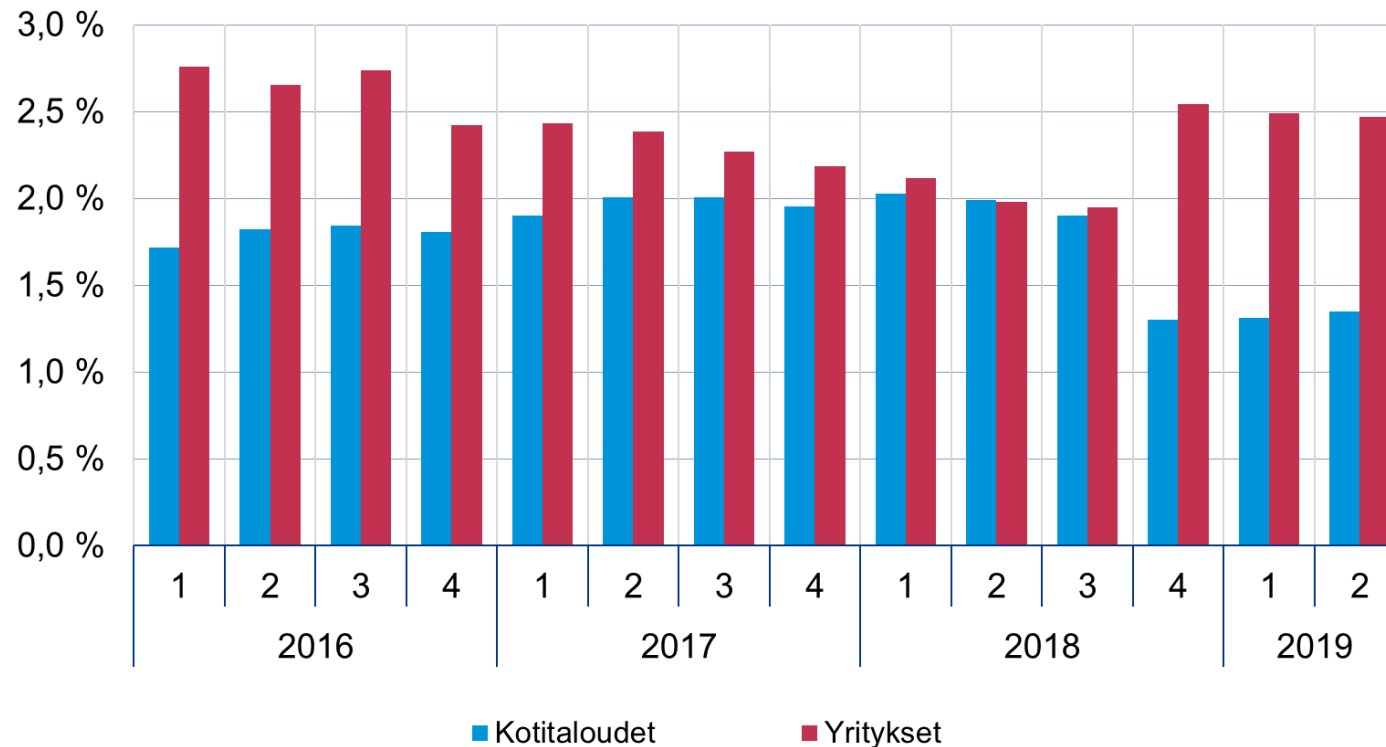
Pankkisektorin vakavaraisuussuhteet heikkenivät mutta pysyivät edelleen eurooppalaista keskitasoa vahvempina

Lähde: Finanssivalvonta

Toimintaympäristön kohonneet riskit eivät ole vielä vaikuttaneet ongelmalainojen määrään

Järjestämättömät saamiset suhteessa luottokantaan

Lähde: Finanssivalvonta

EU:n uusi pankkisääntelypaketti voimaan asteittain – valmisteilla olevalla seuraavalla sääntelyllä vaikutuksia erityisesti pohjoismaisiin pankkeihin

Uusi EU:n pankkisääntelypaketti astuu voimaan asteittain 2019 – 2024 ja tuo muutoksia EU:n luottolaitos- ja kriisinratkaisudirektiiveihin ja -asetuksiin

- Tärkeimmät muutokset:
 - Vähimmäisomavaraisuusaste ilman riskipainotusta (Leverage Ratio) nykyisen riskipainotettuihin varoihin perustuvan laskennan rinnalle
 - Pysyvän varainhankinnan vaatimus (NSFR) nykyisen likviditeettivaatimuksen (LCR) rinnalle

Seuraava pankkisääntelyhanke valmisteilla Baselin suositusten loppuunsaattamiseksi

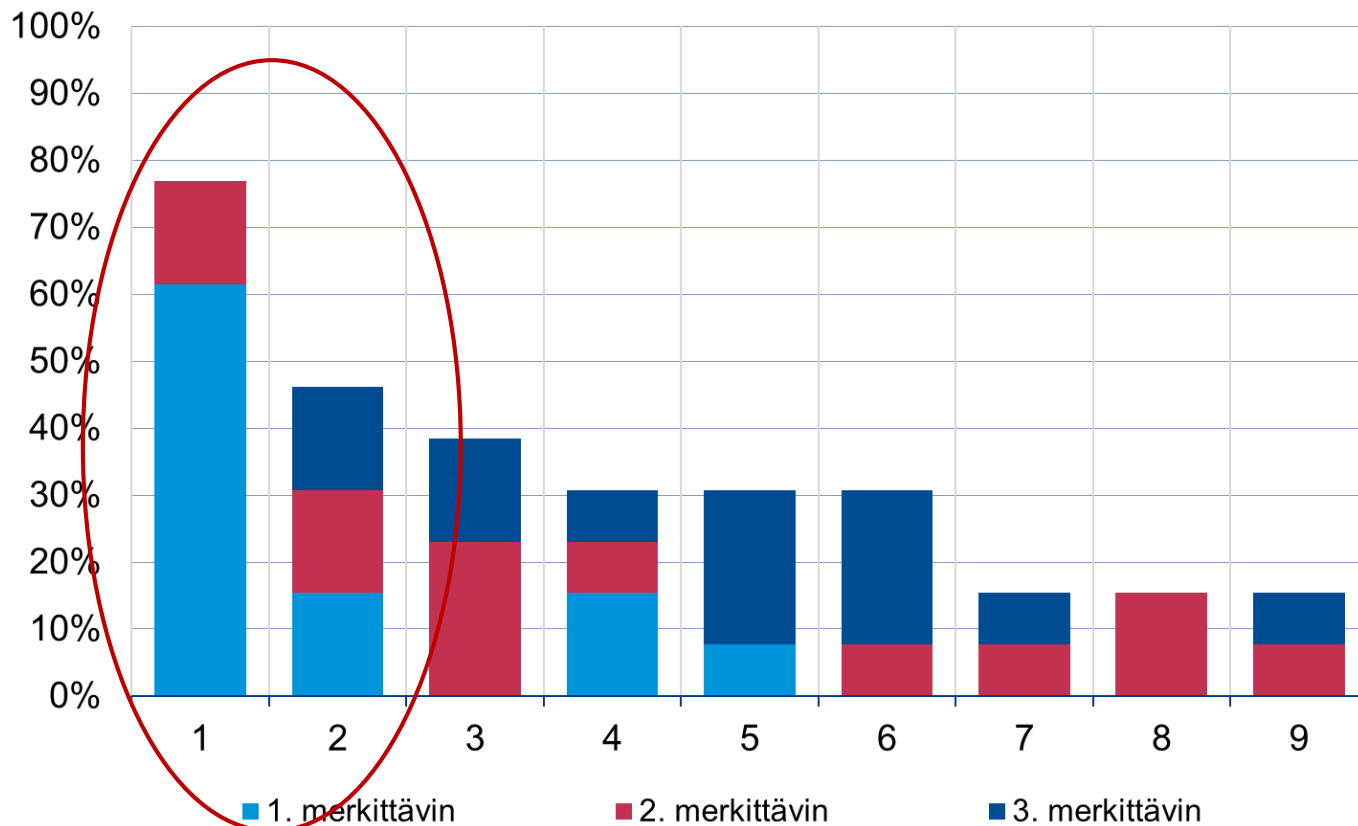
- Komissiolta odotetaan ehdotusta vuoden 2020 aikana
- Uusi sääntely koskisi muun muassa sisäisten mallien käyttöä ja riskipainoja
 - Vaikutus kohdistuisi voimakkaimmin sisäisiä malleja eniten hyödyntäviin pankkeihin
 - Sisäisiä malleja käytetään keskimääräistä enemmän pohjoismaisissa pankeissa

Miten Suomessa toimivat pankit näkevät tulevaisuuden – Finanssivalvonnan kysely pankeille

Finanssivalvonnan riskikysely pankeille: talouskehitys ja matalien korkojen ympäristö pankkien toimintaympäristön keskeisimpiä riskejä

Toimintaympäristön merkittävimmät riskit ja haavoittuvuudet

1. Talouden kehitys
2. Matalan korkotason ympäristö
3. Pohjoismaiden asuntomarkkinoiden voimakas heikentyminen
4. Globaali riskilisien uudelleenhinnoittelu
5. Pankkitoimialan ulkopuolisen kilpailun voimistuminen
6. Poliittiset- ja geopoliittiset riskit EU-alueella
7. Kotitalouksien korkea velkaantuneisuus
8. Kyberriskit
9. Sääntelyyn liittyvä riski

Lähde: Finanssivalvonta

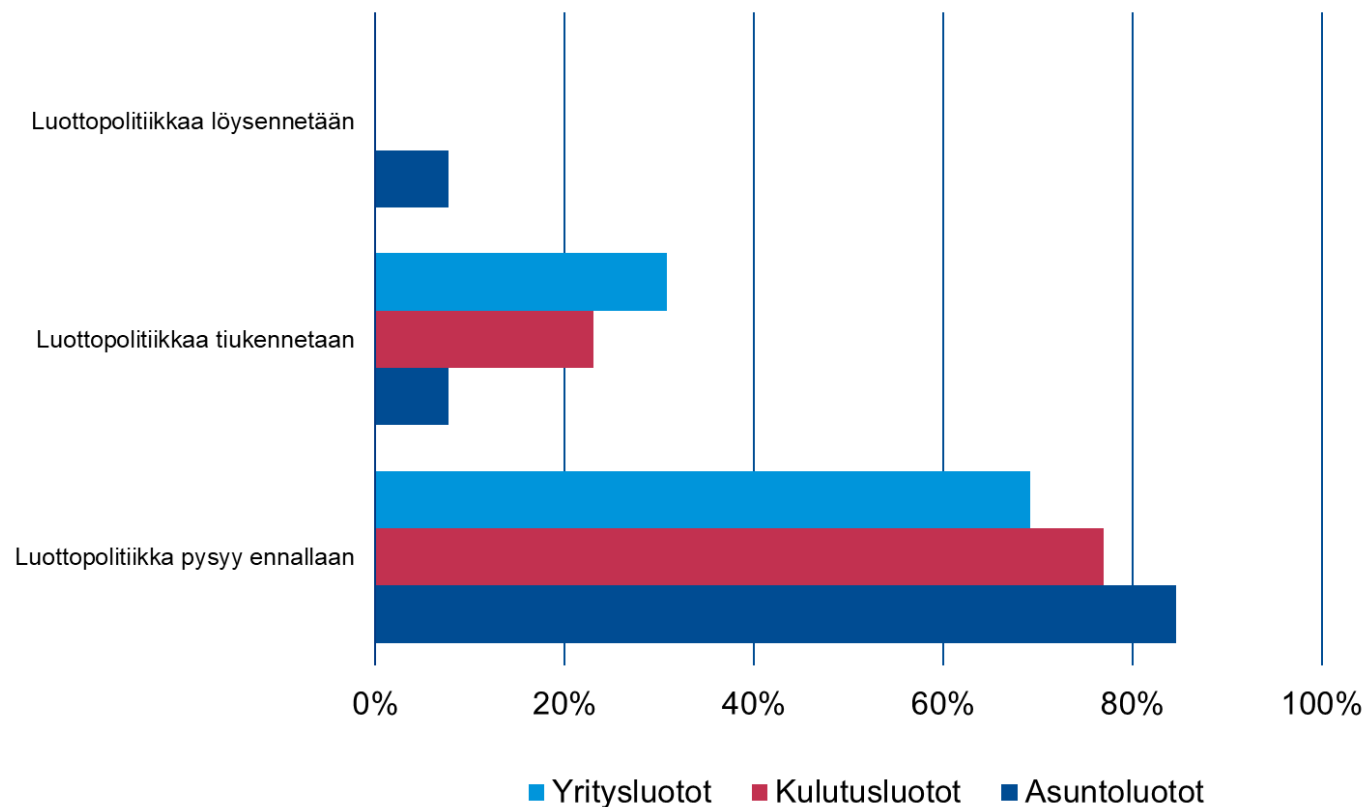
Useimmat pankit odottavat luotonantostandardien pysyvän ennallaan – asuntolainojen ehdoissa kuitenkin merkkejä löystymisestä

Asuntolainojen ehdoissa merkkejä löystymisestä

- Laina-ajat pidentyneet ja marginaalit laskeneet tasaisesti
 - Uusien asuntolainojen marginaalit Suomessa EU:n alhaisimmat

- Pankkien täytyy huolehtia siitä, että asuntolainojen hinnoittelu ei aiheuta liiallista riskiä kannattavuudelle
- Erityisesti pitää ottaa huomioon varainhankinnan kustannusten mahdollinen nousu laina-aikana

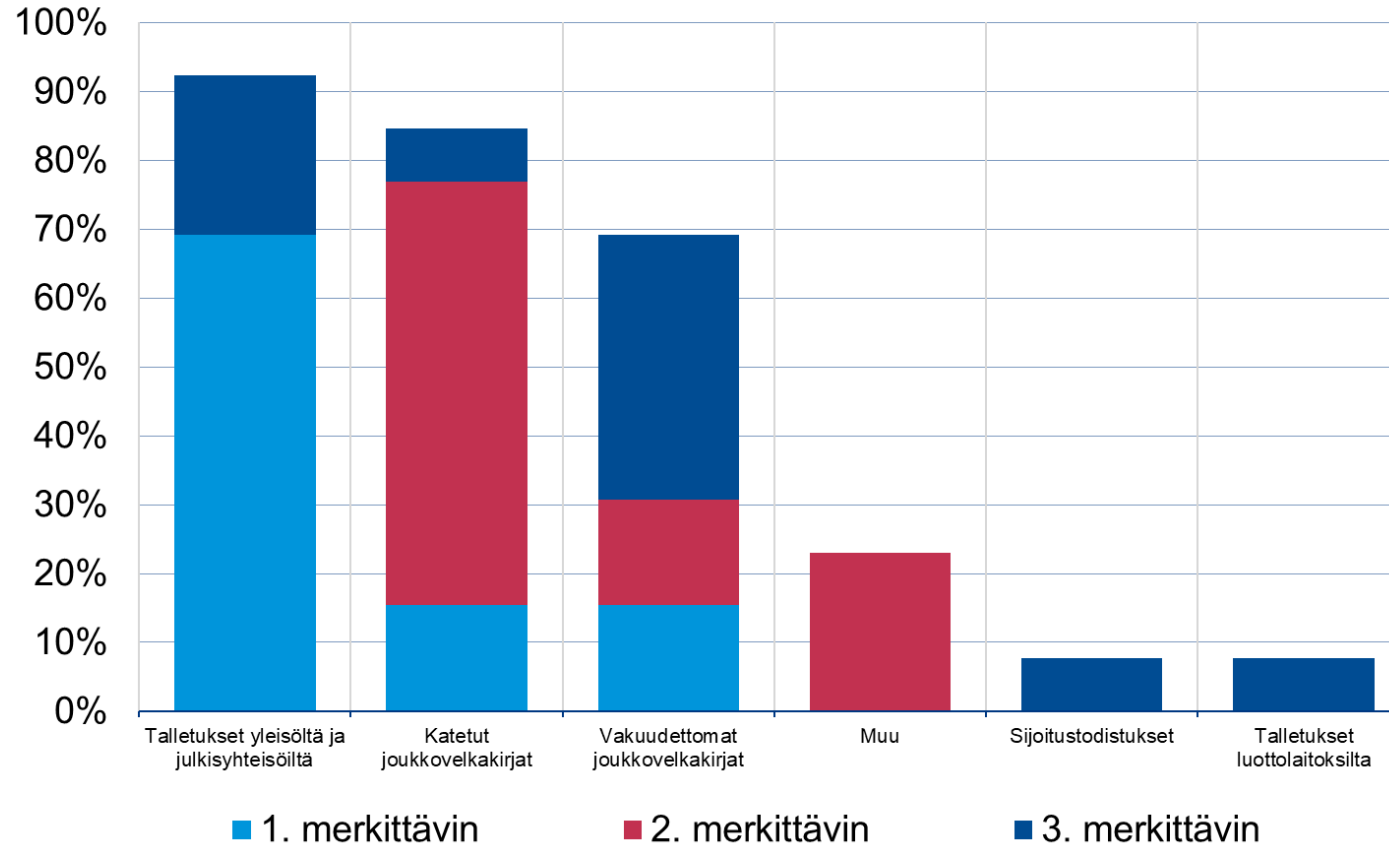
Miten luottopolitiikan odotetaan muuttuvan seuraavan 12 kk aikana?

Lähde: Finanssivalvonta
(pankkien riskikysely)

Katetut joukkovelkakirjalainat pankkien toiseksi tärkein varainhankinnan muoto

Mitkä ovat ensisijaiset varainhankintakeinot seuraavan 3 vuoden aikana?

Lähde: Finanssivalvonta

Ajankohtaista maksupalvelusääntelystä

Uusi maksupalveludirektiivi (PSD2)

- Tavoitteena lisätä maksamisen turvallisuutta, avata kilpailua markkinoilla ja mahdollistaa uusia palveluita asiakkaille
- Pankeilla velvollisuus avata uusille palveluntarjoajille rajapinta eli pääsy asiakkaiden tileille
 - Rajapintojen tulee olla valmiina ja toimivia 14.9.2019 alkaen
- Uudet palveluntarjoajat sääntelyn ja valvonnan piiriin:
 - Maksutoimeksiantopalvelun tarjoaja: Tekee asiakkaan pyynnöstä maksutoimeksiannon suoraan asiakkaan pankissa olevalta tililtä
 - Tilitietopalvelun tarjoaja: Antaa koottua tietoa asiakkaan pankissa tai asiakkaan eri pankeissa olevista nimetyistä maksutileistä
- Uusia lupia myönnetty vasta vähän, alustavia kyselyitä on kuitenkin tullut paljon
- Uusissa maksupalveluissa vaaditaan asiakkaan nimenomainen suostumus ja edellytetään asiakkaan vahvaa tunnistamista
 - Myös palveluntarjoaja tunnistautuu pankille jokaisen maksutoimeksiannon tai viestintätapahtuman yhteydessä

Uusi maksupalveludirektiivi (PSD2)

Maksupalveludirektiivi tuo vahvan tunnistamisen vaatimuksen kaikkeen sähköiseen maksamiseen

- Painettujen tunnuslukulistojen käyttö maksamisen tai maksutilin käytön yhteydessä edellyttää, että niihin yhdistetään lisävahvistuselementtejä uusien turvallisuusvaatimusten mukaisesti
- Verkkokaupassa ei voida enää maksaa pelkällä kortin pinnalle painetuilla korttinumerotiedoilla, vaan palveluntarjoajan on myös tunnistettava asiakas käyttäen vahvaa tunnistamista

Vahva tunnistaminen edellyttää, että käytetään vähintään kahta tunnistamiskeinoa kolmesta vaihtoehdosta:

1. tieto eli jokin, mitä vain maksupalvelun käyttäjä tietää (esim. salasana)
2. hallussapito eli jokin, mitä vain maksupalvelun käyttäjällä on hallussaan (esim. matkapuhelin)
3. maksupalvelun käyttäjän yksilöivä ominaisuus (esim. sormenjälki)

Vaikutukset pankeille ja asiakkaille

Finanssivalvonnan kannanotto painettujen tunnuslukujen käytöstä 24.6.2019

- Painetut tunnuslukulistat eivät nykymuodossaan enää kelpaa, sillä ne ovat helposti kopioitavissa
 - Käytön jatkaminen edellyttää, että siihen lisätään elementtejä, joilla varmistetaan kaksiosainen tunnistaminen
- Pankkitunnukset ovat Suomessa osa peruspankkipalveluita ja niitä on tarjottava yhdenvertaisesti ja syrjimättömin ehdoin kaikille asiakasryhmille
 - Jatkossakin on kaikkien asiakasryhmien pystyttävä käyttämään tunnistusvälineitä ilman katkoksia
 - Erityistä huomiota on kiinnitettävä ikäihmisten pankkipalveluihin
 - Edellytämme, että uudet tavat toimia ovat käytettäviä, saavutettavia ja toimintavarmoja
- Finanssivalvonta on pyytänyt pankeilta suunnitelmaa ja vahvistettua aikataulua uusien menetelmien käyttöönotolle sekä selvitystä eri asiakasryhmien huomioon ottamisesta
 - Osa pankeista luopuu tunnuslukulistoista kokonaan, tilalle tunnistussovellus ja tunnuslukulaite
 - Osa pankeista jatkaa tunnuslukulistojen käyttöä tekstiviestivahvistuksen kanssa

Vaikutukset pankeille, kaupoille ja asiakkaille

Finanssivalvonnan tiedote verkkokaupan vahvasta tunnistamisesta 5.9.2019

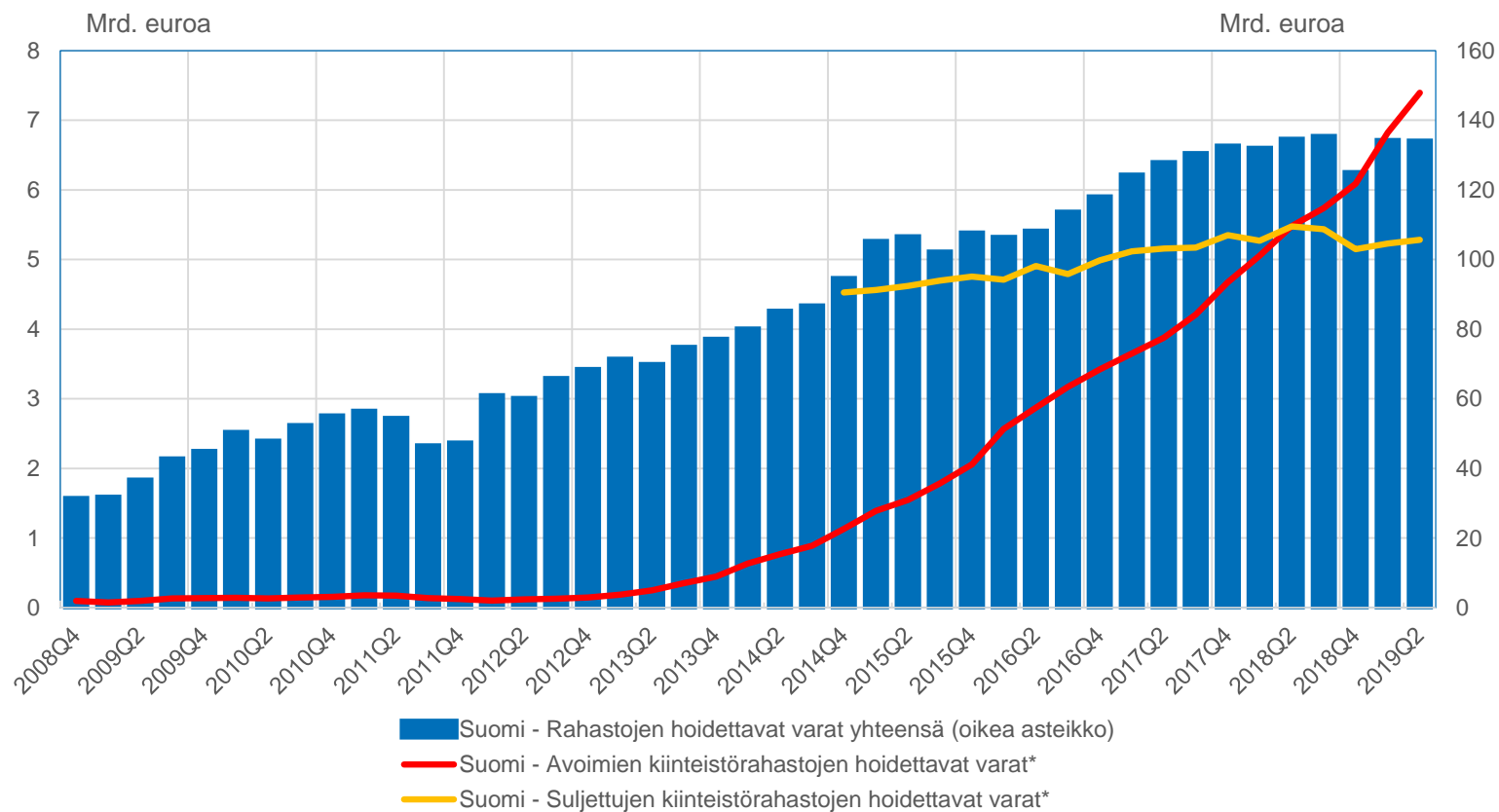
- Tilapäisiä helpotuksia vahvan tunnistamisen toteuttamiseen verkkokaupan korttimaksamisessa
 - Ei hallinnollisia seuraamuksia vaikka velvollisuutta tunnistaa asiakas vahvasti verkkokaupan korttimaksujen yhteydessä ei noudateta
 - Tavoite turvata verkkokaupan korttimaksamisen jatkuvuus häiriöittä
- Myönnetty lisäaika vaatimusten ja muutosprosessien toteuttamiselle on tilapäinen
 - Linjaus on yhteneväinen Euroopan pankkiviranomaisen 21.6.2019 antaman kannanoton kanssa
 - Siirtymäajan pituudesta päätetään kuluvan vuoden aikana – tavoitteena yhtenäinen eurooppalainen lisäaika
 - Valvottavilta tullaan tänä vuonna edellyttämään suunnitelmaa muutosprosessin toteutukselle

Avoimet kiinteistörahastot – Finanssivalvonnan teema-arvio arvonnäärityksestä ja likviditeetin hallinnasta

Suomen rahastosektorin ja kiinteistörahastojen kasvu 2008–2019

Suomeen rekisteröidyt rahastot - Kiinteistörahastojen kehitys

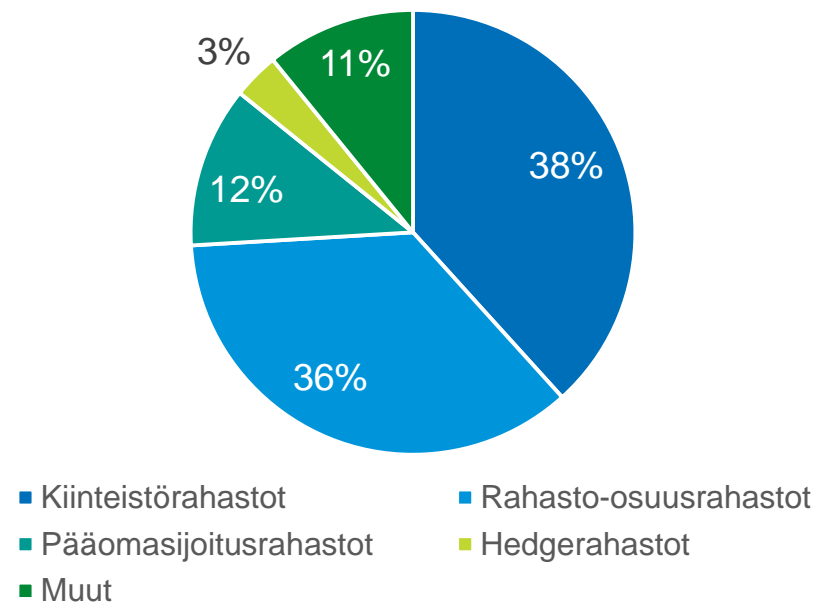
Lähde: Suomen Pankki

Suomen rahastomarkkina rahastotyypeittäin 31.12.2018

Rahastot	Hoidettavien varojen kokonaismäärä (AUM)* 31.12.2018 mrd €	Kpl rahastoa
Sijoitusrahastot (UCITS)	97,7	414
Vaihtoehtorahastot (Suomalaiset AIF:t)	26,0	424
josta erikoissijoitusrahastot	17,7	139
josta Ky-muotoiset	7,9	267
josta Oy-muotoiset	0,4	18

Rahastot	Hoidettavien varojen kokonaismäärä (AUM) 31.12.2018 mrd €	Kpl rahastoa
Vaihtoehtorahastot	26,0	424
josta Kiinteistörahastot	10,0	110
josta avoimet erikoissijoitusrahastot	6,5	21
josta suljetut rahastot (pääasiassa Ky-muotoiset)	3,5	89

Suomalaisten vaihtoehtorahastojen hoidettavat varat rahastostrategioittain

Lähteet: Suomen Pankki (UCITS-rahastot), Finanssivalvonta (Finanssivalvonnan valvonnassa olevat vaihtoehtorahastot).

Kiinteistörahastojen arvonmäärittystä kehitettävä haastavampien markkinatilanteiden varalle

- Rahaston arvonmäärittäminen ja hoitajan toiminta ovat tärkeitä rahastoissa, jotka sijoittavat epälikvideihin sijoituskohteisiin esim. kiinteistöihin
 - Niille ei löydy markkinoilla määriteltyä arvoa kuten esim. pörssilistatuille osakkeille
- Tämän hetkessä markkinatilanteessa ei ole havaittu merkittäviä huolia arvonmäärittämissä käytännöissä
 - Kaikki rahastot käyttävät ulkopuolista kiinteistönarvioitsijaa tai validoitua arvonmäärittäsmallia
 - Vain osa yhtiöistä vertailee kiinteistönarvioitsijan ilmoittamia arvioita omiin laskelmiinsa
- Rahastoilla tulee olla nykyistä selkeämmät toimintamallit arvonmäärittämiseen
 - Osalle vastuujako kiinteistönarvioitsijan ja yhtiön välillä epäselvä
 - Kaikilla toimijoilla nykyiset arvonmäärittämissä käytännöt eivät huomioi mahdollista taloustilanteen heikkenemistä

Stressitestejä ei tehdä riittävästi, eivätkä ne ole riittävän kattavia

- Rahaston stressitestejä koskevien vaatimusten tarkoituksena on ennakkoon varautua ja arvioida poikkeuksellisten markkina- ja lunastustapahtumien vaikutuksia rahaston kykyyn hoitaa lunastusvaatimukset
- Usealla kiinteistörahastolla on puutteita stressitesteissä:
 - Finanssivalvonta suosittaa, että stressitesteissä simuloidaan useampaa eri skenaariota samaan aikaan: esimerkiksi samanaikainen markkinoiden lasku ja poikkeuksellisen suuret euromääräiset lunastukset
 - Kaikista rahastoista ei ole tehty sääntelyn edellyttämiä stressitestejä
- Jatkossa erityisesti epälikvideihin kohteisiin kuten kiinteistöihin sijoittavien rahastojen pitää huomioida rahaston ominaispiirteet ja markkinatilanne stressitestien tiheydessä ja tehdä ne tarvittaessa useammin kuin tällä hetkellä vaadittu kerran vuodessa

Suomalaisilla kiinteistörahastoilla ei vielä kokemusta likviditeettihaasteista

- Rahastosijoittajan on voitava luottaa siihen, että lunastus voidaan hoitaa ennakkoon luvattuna ajankohtana
- Rahastolla on myös oltava käytössään välineitä, joilla turvataan lunastusten hoitaminen mahdollisimman jouhevasti myös vaikeammissa markkinatilanteissa tai tilanteissa, joissa rahastoon kohdistuu suurempia lunastuksia
- Suomalaiset kiinteistörahastot ovat historiansa aikana toimineet suotuisilla markkinoilla:
 - Rahastoilla ei ole kokemusta tilanteista, joissa lunastuksia ei ole voitu maksaa rahaston likvideillä varoilla
- Kiinteistörahastojen tulee sekä arvostuskäytännöissään että likviditeetinhallinnassaan varautua perusteellisemmin markkinamuutosten tuomiin haasteisiin

Kysymyksiä ja keskustelua

